בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
תל"ז

יו"ט
יום כיפור
תשפ"ה

חדש!

ניתן לשמוע את השיעור בקו החדש:
בארץ ישראל: 077-2233-223, בארה"ב: 845-510-6314

חסדי ה' יתברך, אנחנו אוחזים עכשיו ב**עשרת ימי תשובה**, ערב **ערב יום הכיפורים**, ואצל עם ישראל מקובל שהיום הזה - היום החמישי של עשרת ימי תשובה - מכונה בשם **'שלוש־עשרה מידות'**, כי מנהג אחב"י האשכנזים, שבסליחות של היום הזה מזכירין 'סליחה' מיוחדת של **שלוש־עשרה מידות הרחמים**.

אמנם בכל אמירת סליחות מזכירין את י"ג מידות הרחמים, אבל בסליחות אלו יש פיוט מיוחד המתחיל עם י"ג מידות, ועל־כן היום הזה קיבל את הכינוי **'שלוש־עשרה מידות'**, והוא יום מסוגל מאד.

העניין שאנחנו מזכירים בכל יום בימים אלו את י"ג מידות הרחמים באמירת הסליחות [ומנהג אחב"י הספרדים שמתחילין כבר מר"ח אלול], כי הקב"ה הבטיח לעם ישראל שיש שלוש־עשרה מידות **'שאינן חוזרות ריקם'** (ר"ה יז:); כשעם ישראל מזכירים את י"ג מידות הרחמים - אינן חוזרות ריקם!

עיקר **י"ג מידות הרחמים** מתחילות מהמילים **'אֵ־ל רַחוּם וְחַנּוּן'**, והעניין שאומרים מקודם פעמיים את שם הוי"ה - **"ה' ה'"**, איתא בדברי חכמינו הקדושים (שם): **'אני הוא קודם שיחטא האדם, ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה'**; וזה הדבר הראשון שמזכירים - קודם שמתחילים את שלוש־עשרה המידות ['אֵ־ל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת' וגו', שהם י"ג מידות, ואכן יש בזה מחלוקת - מה הן בדיוק המידות, אבל האר"י הקדוש אומר ששלוש־עשרה

המידות מתחילות מ'אֵ-ל רַחוּם וְחַנּוּן'], כדי לגלות ולפרסם שאין שום מציאות בלי הקב"ה! ובוודאי לפני שחטא האדם - כשהוא זוכה להיות דבוק בהקב"ה, אז מתגלה לו שם הקב"ה - שם **הוי"ה** (שזהו העניין של שם הוי"ה הראשון שמזכירין), אבל האדם בזה העולם הוא 'בעל בחירה', וכך הקב"ה ברא את האדם, ואכן - בתחילת הבריאה טענו המלאכים לפני הקב"ה (פרקי דר"א, יא): 'למה לברוא את האדם? הלא הוא עתיד למחטי קמך - הוא עתיד לחטוא'... אמר הקב"ה: **'וכי לחינם נקראתי "רַחוּם וְחַנּוּן"?'**... כלומר, אומר הקב"ה: 'כך נקראתי כדי שאמחל לאדם על חטאו!'.

נמצא א"כ, שכבר בתחילת הבריאה הכין הקב"ה את הרפואה לפני המכה, וזה הפירוש של **'אני הוא קודם שיחטא האדם, ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה'**; וכפי שמלמדים אותנו חכמינו הקדושים - וכן רבינו מעורר אותנו תמיד על זה: **השם הוי"ה שאחר חֵטְא האדם יש בו מעלה יותר גדולה - אם זוכה האדם להחזיק מעמד, ולא ליפול בדעתו, אזי הוא זוכה להגיע למדרגה יותר גדולה מבתחילה!**

והלימוד הזה של **שני שמות הוי"ה** הוא חיזוק נפלא לאדם, כי בוודאי כל אדם היה רוצה להיות צדיק וישר, ולא לרדת, אבל למעשה - אדם שהוא כאן בזה העולם, ועבר עליו מה שעבר, **שלא תיחלש דעתו ולא יחשוב 'פספסתי ואיחרתי ואין לי תקנה'... אלא אדרבה - 'אם עתה אחזור בתשובה, אזכה לחזור למדרגה יותר גדולה ממה שהייתי מקודם!'** וכמו שחכמינו הקדושים אומרים (ברכות לד:): **'במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם יכולין לעמוד'**.

מוהרא"ש הקדוש היה רגיל לפרש במאמר חכמינו הקדושים זה - **'במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם יכולין לעמוד'** - ש**"צדיק גמור"** היינו שהוא כבר 'גמור'... מה הכוונה? שאכן הוא צדיק, והוא זכה להחזיק מעמד ולא לרדת וליפול, אז הוא נקרא **'צדיק גמור'** - הוא 'גמור' ומושלם... אבל מצד שני, **'גמור'** פירושו שהוא כבר 'גמר' ואין לו עוד לאן להתקדם... עד כאן... מה הוא יכול לעשות עוד?...

מנהג העולם, שלפני ר"ה מאחלים 'כתיבה וחתימה טובה', ואחר ר"ה מקובל אצל כולם לאחל 'גמר חתימה טובה', אבל מנהגו של מוהרא"ש לא היה כן, ולא הזכיר אף־פעם את המושג 'גמר חתימה טובה', מה זה ה'גמר' הזה?... ובפרט אחר יו"כ עד הו"ר מנהג העולם לאחל 'גמר טוב', ומה זה 'גמר טוב'?! וכי מאחלים לאדם ש'ייגמר'?!... **מוהרא"ש היה נוהג תמיד לאחל 'חתימה טובה'!** למה? כי העניין של **'גמר'** נשמע כמו דבר ה'גמור' ולא צריך יותר לעשות מאומה...

וכך היה מפרש מוהרא"ש את דברי הגמרא: **'במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם יכולין לעמוד'** - 'צדיקים גמורים' זה צדיק שהוא 'גמור' כבר... הוא עושה את העבודות שלו, והוא

אמנם מתחזק מאד, אבל איננו דומה ל'בעל תשובה' - שהיה במקומות שהיה, והנה הוא זוכה עתה לחזור בתשובה, **הוא זוכה להגיע למקומות כאלו ש'צדיק גמור' איננו יכול להגיע...**

ורבינו אומר (ליקו"מ ח"א סי' ו) שצדיקים אמיתיים עושים תמיד תשובה על תשובה, כי לא שייך לומר 'כבר עשיתי תשובה', למה? כי הנה היום הוא עשה תשובה כפי מה שהשיג שלא עשה נכון, אבל מיד כשחזר בתשובה הוא מקבל כבר שכל ומוח אחר, וא"כ התשובה שעשה באותו יום היא לא מספקת, ולמחר צריך לעשות תשובה על תשובתו הראשונה, כי עתה הוא מכיר את הקב"ה בצורה יותר מבוררת ופתוחה, ועל־כן צריך לעשות תשובה חדשה; היוצא מדברי רבינו שם, שיש תמיד תשובה על תשובה.

וזה הסוד של יום הכיפורים, שהוא יום אחד בשנה שניתן לעם ישראל, ובו מוחלים לעם ישראל קדושים, ואומר הרמב"ם: עיצומו של יום מוחל לאדם את כל עוונותיו - כשאדם זוכה לצום, ומדקדק בחמישה עינויים, אזי **'עיצומו של יום מכפר'**, וזה עושה אותו בריה חדשה ממש, וביום כיפורים עם ישראל נדמים למלאכים!

חכמינו הקדושים אומרים (יומא כ.): **'השטן'** בגימטריא שלוש־מאות שישים וארבע, כי בשס"ד ימים של השנה יש כח בשטן להשטין את האדם, אבל ביום כיפורים - שהוא יום אחד מיוחד בשנה - אין לו את הכח והרשות להשטין! ביום כיפורים נותנים לו לשטן את השעיר לעזאזל במתנה - שזה העניין שלו, כדי שהוא ייפרד מלהשטין על עם ישראל, ושולחים את השעיר "לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה", וכך אין לו כח לקטרג ולהשטין על עם ישראל.

והנה, אחר כל זאת, עלינו להבין מהי המעלה הגדולה של יום הכיפורים.

חכמינו הקדושים אומרים (תנא דבי אליהו רבא, פרק א) על הפסוק (תהלים קלט, טז) **"יָמִים יֻצָּרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם"** - הקב"ה יצר את כל ימות השנה, אבל יש לו יום אחד מיוחד בהם, ומהו? **'זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים לְיִשְׂרָאֵל'**.

ממשיך התנד"א ואומר: **'לְפִי שֶׁהָיְתָה שִׂמְחָה גְּדוֹלָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁנָּתְנוּ בְּאַהֲבָה לְיִשְׂרָאֵל'**; אצל רוב האנשים, יום הכיפורים לא נחשב כיום שמחה, כי הרי יש את פחד ואימת הדין - שכך באמת צריך להיות, וכמו שאומרים בשם הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, שאמר: **'בְּעֶרֶב יוֹם־הַכִּפּוּרִים אֲפִלּוּ הַדָּגִים שֶׁבַּיָּם רוֹעֲדִים'** [עֶרֶב יוֹם כִּפּוּרִים, אֲפִלּוּ דִּי פִּישׁ אִין וַואסֶער צִיטֶערִין זִיךְ'], כי ישנה האימה של יוה"כ, שהיא יראה קדושה - שאדם יזכה לכל הפחות פעם בשנה איזו יראה ופחד מהקב"ה, ובאמת הוא ירא מאד מה יהיה עמו וכו', אבל **יחד עם זאת** הרבה אנשים אינם מבחינים שזה **יום שמחה מיוחדת!**

מהי השמחה של יוה"כ? על זה ישנה

משנה מפורשת בסוף מסכת תענית (ד, ח): **'לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל כַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וּכְיוֹם הַכִּפּוּרִים'**; הרי לנו בפירוש, שיוה"כ מכונה בשם **'יום-טוב'**! הרי בכל יו"ט מאחלים אחד לשני - 'גוט יו"ט' או 'חג שמח' - והנה המשנה אומרת בפירוש, שיוה"כ הוא נכלל ב**'ימים טובים'**, והמשנה ממשיכה לומר שם את הסיבות מדוע ישנה שמחה כ"כ גדולה באותם ימים.

ובגמרא איתא בפירוש (תענית ל:): **'בשלמא יום הכפורים'** - מובן מדוע הוא יום שמחה, מחמת שתי סיבות: **'משום דאית ביה סליחה ומחילה'** - ואין שמחה יותר גדולה כמו מחילת עוונות! וכמו שמובא בהמשך דברי התנד"א הנ"ל כשעוסק בעניין שמחת יוה"כ: **'מָשָׁלוּ מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם שֶׁהָיוּ עֲבָדָיו וּבְנֵי בֵּיתוֹ מוֹצִיאִין אֶת הַזְּבָלִים וּמַשְׁלִיכִין אוֹתָם כְּנֶגֶד פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ'**; המלך מצווה לכל אנשי הארמון: 'עושים יום ניקיון בארמון'... כל המשרתים נענים לפקודה, ומזדרזים למלאות שקיות שלימות של זבל, ומצחצחים את הארמון... אמנם בדרך-כלל ארמון של מלך הוא נקי, אבל אם עושים ניקיון רציני - יכולים למלאות שקיות עם לכלוך ואבק וכו' מכל מיני פינות ומקומות וכו', וכך עשו, והוציאו את כל השקיות על הרחוב, כדי שיקחו את זה...

ממשיך התנד"א ואומר: **'וּכְשֶׁהַמֶּלֶךְ יוֹצֵא וְרוֹאֶה אֶת הַזְּבָלִים הוּא שָׂמֵחַ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה'**; מדוע? אומר המלך: 'הנה כל הזבל והלכלוך הזה היה בתוך הארמון שלי, ועכשיו הוציאו את הכל לחוץ, ומאבדים את זה בתהום, והארמון שלי נקי ומצוחצח!'...

מסיים התנד"א: **'לָכֵן נִדְמֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנִּתָּנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּאַהֲבָה רַבָּה וּבְשִׂמְחָה. וְלֹא זוֹ בִּלְבַד, אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מוֹחֵל לַעֲוונוֹתֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵין מִתְעַצֵּב בִּלְבָבוֹ, אֶלָּא שָׂמֵחַ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה'**; כי אין שמחה יותר גדולה מזה, שעם ישראל מקיימים בתמימות ופשיטות את ענייני היום הקדוש - מתוודים, מבקשים מחילה מהקב"ה, שזה כל העניין של יוה"כ - להגיד 'אשמנו, בגדנו' וכו', ולבקש מחילה, להגיד להקב"ה: **'רבש"ע, לא רצינו ח"ו לחטוא, מה אנחנו נעשה? אנחנו בשר ודם - בני אדם, התגבר עלינו יצרנו, אבל 'רצוננו לעשות רצונך'!'... פנימיות רצוננו הוא רק לעשות רצונך! מי מעכב? יש 'שאור שבעיסה' - את היצר הרע, יש 'שעבוד מלכויות' - את כל ההתבוללות בין הגויים רח"ל, אבל פנימיותנו הוא רק לעשות רצון הקב"ה!**

ואומרים את הווידויים במשך עשר פעמים - מתפילת מנחה של ערב יו"כ עד לתפילת נעילה - ומסביר ר' נתן העניין בזה, כי על־ידי עשרת הווידויים מוציאים את כל העשרה חיצים שהסמ"ך־מ"ם ירה בבת־מלך, ואז היא נכנסה לתוך העשר חומות של מים ושם היא נפלה חלשות, וכמובא בסיפורי־מעשיות - 'היום השישי' במעשה י"ג המדבר מהבעטליר ללא ידיים, שאמר: **יֵשׁ לִי כֹּחַ בְּיָדַי לְהוֹצִיא**

חֵץ מִן הָאָדָם אֶפְלוּ אַחַר שֶׁהוּא נִכְנַס בּוֹ!

ורבינו סיים שם בהלשון: **"אוֹן אֵיךְ הֵייל זִי"** - **'וַאֲנִי רוֹפֵא אוֹתָהּ'**; שזה הכח של הצדיקים - הכח של רבינו הקדוש, שנותן לנו כל מיני התחזקות, שאפילו אם - רחמנא ליצלן - הס"מ ירה בנו כל העשרה מיני חיצים [שזה מרמז על כל מיני פגמים לא טובים, רחמנא ליצלן], ולפעמים האדם מרגיש שהוא 'נופל חלשות' - הוא ממש מיואש, והנה מגיע יום הכיפורים, ועושים עשר פעמים את הווידוי - בתמימות ופשיטות: 'אשמנו, בגדנו' וכו', ובזה זוכים להוציא את כל הטומאה מקרבנו.

דבר מאד מעניין ישנו ביו"כ בעת אמירת הווידוי [בנוסח האשכנזים לכה"פ], שמנגנים ניגון מעורר ומיוחד בתוך אמירת הווידויים, דהיינו שתחילה מנגנים יחדיו ניגון של התעוררות, ואח"כ מתחילין להתוודות [גם עם תנועה מיוחדת]: 'אשמנו, בגדנו, גזלנו, דיברנו דופי', וחוזרין שוב ומנגנים הניגון של התעוררות, כך בכל משך הווידוי. ולכאורה הוא פלא, הרי 'וידוי' היה אמור להיות לכאורה עם קול של בכי ושברון לב - ואכן זו לא סתירה לעניין של בכיה, יכולים לבכות אז, אבל מה נכנס ענין של 'ניגון' לתוך הוידוי?...

פעם אמר אחד מהצדיקים: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם לֹא הָיִינוּ מַגִּיעִים לְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ, מֵהֵיכָן הָיָה לִבְנֵיכֶם הַנְּגוּן הַנּוֹרָא וְהַנִּפְלָא הַזֶּה שֶׁל הַוִּדּוּי?!'...**

ומהו אפוא הסוד של העניין הזה? **כל הסוד הוא, שעוונות ישראל מתהפכים לזכויות!** בגמרא איתא (שלהי מסכת יומא) גבי תשובת יוה"כ, שאדם העושה תשובה מיראה - זדונות נעשות כשגגות, והזוכה לעשות תשובה מאהבה - העוונות מתהפכים לזכויות, ומהי **'תשובה מאהבה'**? **תשובה מתוך שמחה!** שזהו סוד הניגון בעת הוידוי - 'אשמנו, בגדנו', שהוא מתוודה בשמחה, עתה העוונות מתהפכים לזכויות!

ואזי מתקיים הא דאיתא בדברי רבינו ז"ל (ליקו"מ ח"א סי' כב) על הפסוק (ירמיה נ, כ) **"בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא נְאֻם ה' יְבֻקַּשׁ אֶת עֲוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ"** - שיחפשו ויבקשו עוד ועוד עוונות, כי הרי צריכים זכויות... ומאיפה יקחו זכויות? על כן מחפשים עוד עוונות - כדי להפוך אותם לזכויות, ומפרש רבינו: **"וְאֵינֶנּוּ"** - היינו שכולם נכללים ב**'אין סוף'**!

זהו הגילוי של הצדיקים, הגילוי של **שמחת יום הכיפורים**.

ואכן, הצום מחליש ומתיש את כח הגוף, אבל אין שום מקום לעצבות ביום כ"כ שמח!

ישנם רבים שאינם יודעים בדיוק איך לעשות הפרדה בין יום כיפורים לתשעה באב, כי הרי בהלכה הם דומים מאד: בשניהם יש את חמשת העינויים, בשניהם הצום מתחיל מהערב [לאפוקי משאר צומות], והרבה בני אדם לא יודעים איך להבדיל ביניהם... בשעה שיש

ביניהם הבדל גדול מאד - כי צום תשעה באב הוא אבלות על חורבן ביהמ"ק, ואכן גם אז אסור להיות בעצבות, וכל האבלות צריכה להיות מתוך רצונות וכיסופים לבנין ביהמ"ק [אין שום מקום לעצבות אף-פעם!], אבל צום יום כיפורים הוא ענין של שמחה!

היו צדיקים שכששאלו אותם 'איך צמת ביום כיפור?' ענו ואמרו: **'מי היה לו זמן בכלל לצום?'...** ומובא בפירוש בדברי רבינו (ספהמ"ד אות תשובה ח"ב סעיף א, וכן הוא בליקו"מ): **'יוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּמַעֲלֶה כָּל הַיָּמִים לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְכֵן יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן'**; מהי ההבנה שלנו - אנשים פשוטים - בעניין הזה? אבל זה מובן בפשטות, כי כשנכנס יום כיפורים - זה למעלה מן הזמן... הוא לא שם איך עבר היום הקדוש - הנה לילה, הנה בוקר, מתפללים שחרית ומוסף, מנחה ונעילה, ותוקעים בשופר... למה? כי מרימים את האדם למעלה מן הזמן! וזה הענין שביו"כ נדמים למלאכים, כי זו ההשגה של המלאכים - שאין אצלם מושג של מקום וזמן.

זהו **"יָמִים יָצָרוּ"** - הקב"ה יצר את כל ימות השנה, אבל **"וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם"** - יש לו יום אחד מיוחד, והוא **יום כיפורים**. בסיפורי מעשיות (מעשה ז) רבינו מזכיר שיש יום אחד בשנה שהוא כלול מכל ימות השנה, והוא יום הכיפורים, שנקרא **"שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן"**, ואדם שזוכה לעשות תשובה ביום הכיפורים - נמחל לו הכל!

ספר החינוך, בפרשת אמור - בסדר עבודת יוה"כ, מסביר דבר נפלא, ואומר: **איזה חסד שהקב"ה נתן לעם ישראל את יוה"כ!** ואנחנו אומרים זאת בברכה הרביעית של קדושת היום - יום הכיפורים: **"מלך מוחל וסולח לעוונותינו ולעוונות עמו בית ישראל, ומעביר אשמותינו בכל שנה ושנה"**; ויש להבין, בשביל מה צריכים להזכיר שהקב"ה הוא **'מעביר אשמותינו בכל שנה ושנה'**? לכאורה מספיק להזכיר שהקב"ה מוחל וסולח לכל העוונות, ומדוע מזכירים שהקב"ה **'מעביר אשמותינו בכל שנה ושנה'**? מסביר ספר החינוך, שהוא חסד נורא ונפלא שהקב"ה עושה עם נשמות ישראל - שיש יום אחד בשנה בכל שנה ושנה שהקב"ה מוחל ומוחק את כל העוונות... כי אם לא - איך היו יכולים להמשיך הלאה?... היה משא כבד של עוונות - חשבון כ"כ גדול של עוד שנה ועוד שנה - שא"א לנושאו, אבל מגיעים ליום כיפורים ומתקיים **'מעביר אשמותינו בכל שנה ושנה'**, ואדם צריך רק להאמין בעיצומו של יום ובקדושתו, והקב"ה מוחל לו את הכל!

ומעתה מובנים דברי הגמ' היטב: **'בשלמא יום הכפורים, משום דאית ביה סליחה ומחילה'** - והוא היום הכי שמח, שבו יש מחילת עוונות, ואדם צריך לשמוח בזה ולהודות להקב"ה על זה - **'תודה לך ה', שנתת לנו כזה יום קדוש, שאתה מוחל לנו על כל העוונות!'** ולבקש בפרטי פרטיות על הכל!

צריכים לזכור, שיום כיפורים הוא יום של **'עת רצון'** נפלא מאד, וכאמור לעיל - שהוא יום אחד בשנה שאין לו לשטן כח להשטין על עם ישראל, וצריכים לנצל את זה! והנה אצל רוב בני אדם - אם אין לו את ה'מסגרת' הנכונה במוחו להבין מהו היום הזה - לא כ"כ מחשיבים זאת, אבל כשהוא מבין שזו **'עת רצון'** בשמים, שאדם יכול לפעול כל משאלות ליבו לטובה, הוא כבר ניגש לזה בצורה אחרת לגמרי...

הנה אנחנו מחפשים **'עת רצון'**, ואכן יש כמה וכמה מיני עיתות רצון, כגון: בעת פתיחת ההיכל, בעת זמן ברכת כהנים, בזמן חצות לילה, ישנן כמה עיתות רצון שיכולים לפעול ישועות גדולות אצל הקב"ה, ויום כיפורים זה יום אחד בשנה - "מֵעֶרֶב עַד עֶרֶב" - מהתחלת יוה"כ ועד סופו זו **'עת רצון'** גדול בשמים, **ולמה אדם לא ינצל את זה?...**

והנה, לא צריכים לחכות עם זה עד תפילת נעילה... זאת רואים אצל הרבה אנשים - עם ישראל קדושים הם - שבכל יו"כ הוא קצת מותש מהצום וכו', אבל כשמגיעים לתפילת נעילה - הוא מתאזר עם כל כוחותיו [אם יש לו כח, יש כאלה כשמגיעים לתפילת נעילה הם כבר מותשים מאד, אבל עפ"י רוב מתאמצים אז מאד בתפילה וצועקים וכו'], **אבל אדם שיש לו שכל, כבר בכניסת יום כיפורים - בלילה של היום הקדוש - הוא מנצל את זה!**

וזאת צריכים לזכור, שיש מצוה גדולה לאכול בערב יו"כ, **זה יום אחד בשנה שיש בו מצוה לאכול!** חכמינו הקדושים אומרים, שזו מצוה לאכול בערב יו"כ [ויש לזה סמך מן התורה], ויש ליטאים שנוהגים בכל היום ללעוס איזה משהו - כדי לקיים את מצות האכילה בערב יו"כ [אנחנו נוהגים לעשות שתי סעודות], והאכילה הזאת היא תיקון לכל האכילה של כל השנה, האר"י הקדוש אומר: 'אכילה' אותיות 'אכל י"ה', 'שתיה' אותיות 'שתה י"ה', שזה בערב יום כיפורים, **זו מצוה!**

ואומרים חכמינו הקדושים (ר"ה ט.): **'כל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי'**; הקב"ה מעלה לנו את האכילה של ערב יו"כ כמו צום, נמצא א"כ שיש לנו שני ימי צום - אחד אחר השני, שזה נחשב להרבה צומות!

זה ענין האכילה של ערב יום כיפורים, ועל־כן צריכים לדקדק לאכול בערב יו"כ, ומנהג ישראל קדושים ליטול ידיים לכל הפחות פעמיים בערב יו"כ - אחת בבוקר אחר התפילה, והשניה בסעודה המפסקת לפני הצום, **ואכילה זו היא אכילה קדושה מאד המתקנת את כל האכילות של כל השנה!**

ולכן, כשמתחיל הצום, האדם הוא לא רעב - כי הוא קיים את מצות האכילה בערב יוה"כ, אז יש לו קצת כח ב"ה... א"כ **שלא יפספס את ה'עת רצון' הגדולה שיש בליל יום כיפורים!**

מובא בחיי מוהר"ן (סימן קנא), שפעם בליל יו"כ, כשרבינו היה גר עדיין בברסלב, רצה רבינו לפעול אצל הקב"ה, שהקב"ה יחזור ויגיד לו את כל התורה כולה כמו שנתן למשה רבינו בהר סיני. ומובא שם, שהיה לרבינו כמה 'בוגין' [גיליונות] שלמים של טענות, ריצויים ופיוסים להקב"ה למה יעשה לו הקב"ה את הדבר הזה - שיחזור לומר לו את כל התורה כולה כמו שנתן למשה רבינו בהר סיני. ואז היה הסיפור שנפרצה השריפה בעיר ברסלב, ובקושי הצליחו לברוח וכו' [וכל זה היה כשגמרו את תפילת העמידה, והחל החזן לומר את הפיוט הראשון **'יעלה תחנונינו מערב'** (ישנם חמישה פיוטים נפלאים, וגם הם נאמרים עם ניגונים), **ופתאום שמעו שיש שריפה**, ומיד הזדרזו להציל את הכל וכו', ורבינו בעצמו הוצרך לילך חוץ מהעיר, ועבר את נהר המים, וישב שם והיה שמח וכו' (ואז אמר רבינו, שאם רק הוא היה ניצל - מילא, אבל גם רכושו נשרף וכו', והיה שמח)], **ומתוך זה התבלבל העניין הזה - שרצה לבקש מהקב"ה[א]; למה אנחנו מזכירים את זה? כדי שנתעורר להבין איזו 'עת רצון' עליונה יש ביוה"כ, הן בלילה והן ביום!**

בוודאי אם אדם יחכה עד תפילת נעילה - הרי הוא כבר מותש... ועל־כן יראה לנצל את כל משך הלילה והיום; יום כיפורים הוא היום היחיד בשנה שמתפללים חמש תפילות, כי תמיד יש את תפילת ערבית, שחרית, מוסף ומנחה [בחגים ומועדים], אבל ביום כיפורים יש תפילה נוספת - 'תפילת נעילה', ובאלו חמשת התפילות מתקנים דברים עליונים מאד מאד בכל העולמות! וצריכים לזכור היטב שזו 'עת רצון' - תפילת ערבית זה 'עת רצון', וכן חצות לילה - כמובן, וכן שאר התפילות - שחרית ומוסף.

בעניין תפילת מוסף - אמנם יש בה קצת אריכות, אבל רבים לא יודעים, שחוזרים אז את **כל** העבודה של הכהן הגדול ביום הכיפורים - כל דבר ודבר בפירוט, ולכן נוהגין לכרוע, כי כן היה בעת העבודה בביהמ"ק, שבכל פעם שהכהן גדול היה מזכיר את שם הוי"ה מפורש בדברי הפסוק "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם **לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ**", כשהיה אומר **"ה'"** - הוא אמר את שם הוי"ה **'ככתבו'**, ואז כולם היו מוכרחים ליפול על פניהם ולומר **'ברוך, שם כבוד מלכותו לעולם ועד'**, וכך אנו עושים בתפילה.

[אגב, מנהג העולם לכרוע שלוש פעמים - כי הכהן הגדול הזכיר את הפסוק שלוש פעמים - בשלושת הווידויים, והפעם הרביעית - כשהוא שם את הגורל על שני השעירים - אחד לה' ואחד לעזאזל, כשאמר **"אֶחָד לַה'"**

א. עם כל זאת בטוחים אנחנו, שאם רבינו רצה לפעול זאת באותו הזמן - שהקב"ה יחזור לו את כל התורה כמו משה רבינו בהר סיני - בוודאי סוף כל סוף פעל זאת, ואכן לא באותו רגע, אבל אח"כ בוודאי פעל זאת.
וזה מובן מאד עפ"י הסיפור מהלחם [שרבינו לא רצה שיגלו את זה], שרבינו סיפר שהיה צדיק שהתחיל לאכול, ופתאום יצא מהפה שלו כל האותיות של התורה - ושל עשרת הדברות, ומובן מאד לפי מה שביקש רבינו מה' יתברך.

הוא ג"כ הזכיר את שם הוי"ה **'ככתבו'**, ומנהג העולם שלא ליפול אז, ויש בזה כמה מיני פירושים - למה לא ליפול אז, אף שבביהמ"ק היה הכהן הגדול מזכיר את שם ה', **ומנהגו של מוהרא"ש הקדוש** היה ליפול ארבע פעמים, דהיינו גם בפעם הזאת].

והעיקר שאדם ישים ליבו לזה: הרי עכשיו אתה עומד בביהמ"ק [באיזה מקום שהוא נמצא], ועכשיו הכהן הגדול עושה את כל העבודות האלו, ואנחנו ג"כ שם, וכמו שאומרים בסדר העבודה: "והכהנים והעם העומדים בעזרה, כשהיו שומעים את השם הנכבד והנורא מפורש יוצא מפי כהן גדול וכו' היו כורעים" [על כל זה ניגונים מעוררים מאד בנוסח של אנשי שלומינו], **ואדם צריך להרגיש אז: 'הנה, בנין ביהמ"ק!'...**

ובזה אכן עושים את החיבור בין יו"כ לתשעה באב, דהנה כל העניין בתשעה באב הוא שאנחנו מחכים ומצפים על בנין ביהמ"ק, והנה ביוה"כ זוכים לעשות את העבודה ממש כמו בביהמ"ק, וכל עם ישראל עושים את זה, וזה דבר שמאד מעורר את האדם, וצריכים להגיד את זה! **מי שיכול להסתכל קצת בפירושים, לדעת מה הוא אומר בתפילה - אדרבה ואדרבה!** הרי זה הכל משניות מפורשות במסכת יומא, שם כתוב בפירוט את כל העניינים האלו, ואדם זוכה להחיות את עצמו אז - **איזו 'עת רצון' היא זו שאדם זוכה לזה!**

וכן **תפילת מנחה** של יום כיפורים, הרי מקובל לפי דברי חכמינו הקדושים, שעקידת יצחק היתה בשעת מנחה של יום כיפורים, ולכן יש במחזורים 'יהי רצון' מיוחד לומר קודם תפילת מנחה, ושם מזכירים את עקידת יצחק, שזוהי **'עת רצון'** מיוחדת של תפילת מנחה.

ואח"כ מתפללים **תפילת נעילה**, שאז מבקשים **'פְּתַח לָנוּ שַׁעַר בְּעֵת נְעִילַת שַׁעַר'**, והעניין בזה: **לפני שסוגרים את השערים, אדם צריך להכניס את עצמו שם - כדי שלא יסגרו עליו...** צדיקים אמרו: **'נעילה' הוא זמן שנשמות ישראל 'נועלים' את עצמם יחד עם הקב"ה!** אדם זוכה 'לנעול' עצמו עמו יתברך! והוא זוכה להישאר שם - ולא לברוח, וכמו **נעל** שיש לאדם על רגלו, שהוא הולך על הנעל - וזו העמידה שלו לכל השנה!

אלו הן **חמשת התפילות** של יום כיפורים, ובהן יש **עשרה וידויים**, כי בארבע תפילות מתוודים הן בלחש - בתפילת העמידה, והן בחזרת הש"צ, נמצא שהם שמונה וידויים, ובתפילת מנחה של ערב יו"כ יש וידוי אחד בלחש, וכן בתפילת נעילה וידוי אחד בלחש, נמצא שביחד ישנם עשרה וידויים, שבזה מוציאים את כל החיצים שהס"מ ירה באדם, ולשון רבינו הנ"ל: **"אוּן אֵיךְ הֵייל זִי"** - **'וַאֲנִי רוֹפֵא אוֹתָהּ'**...

כמה עלינו לשמוח שזכינו להיות אצל רבינו בראש-השנה באומן! וגם אלו שלא זכו להיות אצל רבינו בפועל ממש, עליהם לזכור שהשולחן של רבינו מגיע עד לכאן - לכל מקום שאדם

היה! ואכן כתבו לי אנשים שהרגישו כך ממש, כי באמת היו השנה הרבה שלא זכו להגיע - מכל מיני סיבות שהקב"ה סיבב, אבל הם הרגישו כאן ממש שהם בשולחן של רבינו באומן, והיה ב"ה מניינים כאן, והיתה התעוררות גדולה ב"ה, וכמה עלינו להודות להקב"ה על כל החסד חינם הזה! ועל זה נאמר מה שאנו אומרים בתפילת 'נשמת': **'אֵין אָנוּ מַסְפִּיקִין לְהוֹדוֹת לְךָ ה' אֱלֹקֵינוּ'** - אי-אפשר לנו להספיק להודות להקב"ה על כל החסד חינם שעשה איתנו, **אי-אפשר!** ומה שרק נגיד - לא יספיק, **ואת זה צריכים להגיד! 'רבש"ע, אין אנו מספיקין להודות!' וזה כבר כולל את הכל...** אם אדם יגיד 'יישר כח; תודה', אז זו רק 'תודה', משא"כ אדם שאומר **'רבש"ע, אין אנו מספיקין להודות!'** - 'אנחנו לא מספיקין להודות לך', זה כבר כולל את הכל...

אז כמה צריכים להודות להקב"ה על שזכינו להיות אצל רבינו בר"ה, וזכינו לחזור לארץ ב"ה, ולפי דברי רבינו (ליקו"מ ח"ב סי' מ', ועוד): **אחר שזכינו להיות אצל רבינו בר"ה, קיבלנו ארץ ישראל חדשה!** כי רבינו אומר שם בפירוש, שאדם הזוכה להיות אצל צדיק אמיתי על ר"ה, בכל מקום שמישהו פוגש אותו - לשון רבינו היא: **'הוּא מְחֻיָּב לְהַרְגִּישׁ אָז טַעַם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל'**, ולכאורה יפלא: מהו שרבינו נקט לשון של **'מְחֻיָּב לְהַרְגִּישׁ'**? למה לא נקט רבינו לשון של **'יכול להרגיש'** או **'אפשר לו להרגיש'** - מהו **"מְחֻיָּב"**?... אבל כך הוא: אדם שהיה אצל צדיק אמיתי על ר"ה, כשהוא נפגש עם מישהו אחר, אותו האדם שהוא נפגש עמו - **מחויב** להרגיש טעם מקדושת ארץ ישראל...

ואומר רבינו, שכמובן - בשביל זה, האדם מוכרח להרגיש טעם ארץ ישראל... כי אם איננו יודע מהו 'טעם ארץ ישראל', איך ידע במה מדובר?... משל לאכילה גשמית: בן אדם לא טעם מעולם איזה מאכל מסוים, איך ידע מה הטעם שלו?... זה אי-אפשר להסביר... [ולפעמים טוב שאיננו יודע, כמו טעם של מאכלות אסורות, שב"ה איננו יודעים מהו הטעם של זה...], משא"כ אדם שזכה לטעום טעם של ארץ ישראל, אומר רבינו: מי שיש לו איזה טעם בלימוד גמרא פרש"י ותוס', דהיינו אדם שיש לו איזה טעם בלימוד, ואפילו אדם שגורס הרבה - לפעמים הוא מרגיש איזה טעם כלשהו בלימודו, ואדם כזה - אומר רבינו - יכולים להסביר לו מהו 'טעם ארץ ישראל', ואם אתה היית אצל צדיק אמיתי על ר"ה [שזה מה שזכינו להיות אצל רבינו], אזי **מחויבים** להרגיש טעם ארץ ישראל בעת שאתה נפגש עם אדם אחר.

היוצא מדברי רבינו שם, שאחר שזכינו להיות אצל רבינו בר"ה - **יש לנו ארץ ישראל חדשה! זאת לא ארץ ישראל שהיה לפני שבוע, זה טעם אחר לגמרי...** וזהו סוד (דברים יא, יב) **"תָּמִיד עֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה"** - 'מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה' זה ר"ה, 'וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה' - סוף השנה, וכל הזמן באמצע חולף ועובר כהרף עין... זכינו

להגיע לרבינו ב"ה בסוף חודש אלול, היינו על ר"ה, והנה עוד מעט נחזור בעזרת ה' מתוך בריאות וחיים טובים... **וכבר מעכשיו צריכים להכין על זה!** כבר מעכשיו להתפלל שיהיו טיסות טובות וישירות - בלי ביטולים, בלי סיבובים, כבר עכשיו להתפלל! לא שאדם אומר 'אני צריך לקנות כרטיס, ורק אז'... **כבר עכשיו!**

הרי בכל יום אנחנו מברכים - שלוש פעמים: **"ברך עלינו ה' אלקינו את השנה הזאת ואת כל מיני תבואתה לטובה"**, ואמרנו רמז: מה העניין של **'תבואתה'**? בפשטות - כי זה עיקר חיי האדם, האוכל שלו, אבל אפשר לומר ג"כ שהעניין של **'תְּבוּאָתָהּ'** רומז לעניין של **"וְהָיָה כִּי 'תָבוֹא' אֶל הָאָרֶץ"** [שקורין לפני ר"ה], והרמז בזה - **לבוא לרבינו!** וכבר מעכשיו צריכים לבקש: **"ברך עלינו ה' אלקינו את השנה הזאת ואת כל מיני 'תבואתה' לטובה"** - שנזכה להגיע **"כשנים הטובות"**... - שירחם ה' ונזכה שיהיו טיסות ישירות, **ויהיה בעזרת ה'! יקח קצת זמן, אבל יהיה עד אומן בעזרת ה'!** אבל בינתיים צריכים עדיים להמתיק את זה, ולהתפלל שנזכה להגיע בישוב-הדעת, בלי כל הטרדות והטרחות האלו...

הכלל, כל השנה עוברת 'כהרף עין', וא"כ צריכים כבר מעכשיו להכין ולהתפלל, ולא שאדם נזכה רק בחודשי תמוז ואב... **מעכשיו!** וזה עוד ענין של 'למעלה מן הזמן', ורבינו מרים אותנו לשם...

זו השמחה של **קדושת יום הכיפורים**, שאפשר לפעול אז הכל, ואדם צריך לנצל את זה, **כמה דיבורים להקב"ה!** אדם הוא עסוק - נמצא בביהכנ"ס, והנה הוא נח קצת, והוא שוכח... **למה?! ראה לנצל את הזמן היקר בכמה מילים להקב"ה - כמה דקות! בביהכנ"ס, בבית, בהליכתך בדרך - איפה שאתה, לא משנה! הרי אתה כדוגמת מלאכים - בלי שום דברים גשמיים, ואפשר לך לפעול את הכל...**

נשוב לדברי הגמ' הנ"ל מסכת תענית: **'בשלמא יום הכפורים משום דאית ביה סליחה ומחילה'** - ועל־כן אין שמחה יותר גדולה מזה, שהוא יום של מחילת עוונות. ממשיכה הגמרא ואומרת: ועוד, שהוא **'יום שניתנו בו לוחות האחרונות'** - ואת זה הרבה לא זוכרים... **יום הכיפורים הוא כמו חג השבועות - קבלת התורה!**

בחג שבועות - קבלת התורה, כולנו שמחים עם התורה, ערים כל הלילה, מקבלים את התורה, איזו שמחה יש בחג השבועות! וזו קבלת התורה שהיתה **בו' סיון**, ואח"כ היה כל הסיפור עם העגל... ומחמת זה השתברו הלוחות בשבעה־עשר בתמוז, כי אז ירד משה רבינו וראה את עגל וזהב - ושברם, וזה גרם בכיה לדורות וכו'.

והנה, אחר **שבעה־עשר בתמוז** עלה משה רבינו עוד הפעם למשך ארבעים יום כדי לבקש מחילה על חטא העגל - עד **ראש חודש אלול**, ומר"ח אלול עד יוה"כ יש עוד הפעם **ארבעים יום** - שהקב"ה התרצה למשה רבינו, ונגמר

ביוה"כ שאמר למשה רבינו: "**סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ**", ואז משה רבינו ירד עם הלוחות השניות, שהם כבר נשארו...

נמצא א"כ, שיוה"כ הוא **יום קבלת התורה**, ומי זוכר זאת?... בחג שבועות כולם יודעים שזה חג של קבלת התורה, ורוקדים ושרים אז וכו', אך צריכים לדעת שכן הוא ביוה"כ, שהוא ג"כ יום קבלת התורה, ואם בחג שבועות ערים כל הלילה ועושים 'תיקון ליל שבועות' - טועמים מעט מכל השיעורים בתורה, אכן לא אומרים שביוה"כ נשארים ערים וכו' - אבל לכל הפחות שאדם יזכור שזה יום קבלת התורה, וג"כ יעשה איזו טעימה - מקרא, משנה, גמרא - בבלי ירושלמי תוספתא, **קצת! אם אדם רוצה - יש זמן לכל! ואמנם התפילה של יום כיפורים ארוכות מהרגיל - אבל יש זמן! הן לפני התפילה, הן אחר התפילה - בעת ההפסקות, יש זמן! ואשרי הזוכה לחטוף 'קצת' לימודים בתורה, אל תשכח שזה 'יום קבלת התורה'!**

[ואמנם אין אנו יודעים כוונות רביז"ל, אבל אפשר לומר בדרך רמז, שמעתה מובן מעט מדוע רבינו רצה לפעול דייקא בליל יוה"כ שהקב"ה יחזור להגיד לו את כל התורה כולה כמו שנתן למשה רבינו, שלכאורה צריך הסבר: למה דווקא ביוה"כ? לפי דברי הגמ' כאן - מובן, כי יוה"כ זהו 'יום קבלת התורה', ודייקא אז רצה רבינו ז"ל לפעול שהקב"ה יחזור להגיד לו את כל התורה כמו למשה רבינו...].

זוהי הסיבה השניה לכך שיום כיפורים הוא '**יום־טוב**' - יום של חג ושמחה!

ממשיכה המשנה ואומרת: '**שֶׁבָּהֶן בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם יוֹצְאוֹת בְּכְלֵי לָבָן**' וכו', דהיינו שזה **זמן של שידוכים! אפשר לפעול אז על שידוכים!** וכשמדברים מ'שידוכים' - מוהרא"ש תמיד הסביר לנו - זה אותו ענין של 'שלום־בית', **זה זמן שאפשר לפעול כל הישועות! בחור/ה שצריכים למצוא את בן/בת זוגם - זהו יום מסוגל מאד לבקש מהקב"ה!**

ולכאורה הוא ג"כ פלא, מה זה שייך יוה"כ? אכן, אומרת המשנה שזה גם ביום חמישה־עשר באב - כידוע, אבל כן הוא גם ביוה"כ, שהיה מקום מסוים ששם היו יכולים ללכת ולברר שידוכים ושדכנים וכו', **והזמן הזה יכולים לפעול ביום כיפורים! מי שצריך למצוא זיווגו - בן או בת ישראל - יכול לפעול את זה ביום כיפורים! שלא יהיה בטלן!**

ובאותו זמן, בוודאי, מדברים גם על '**שלום־בית**', כי למצוא שידוך, ואדם יהיה אח"כ מסוכסך ומלא במריבות - מה פעלת?... על זה אומרת המשנה, שביוה"כ 'בנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים וכו' שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך' וכו' - כל לשון המשנה שם.

את כל זה אפשר לפעול ביוה"כ, וזוהי **שמחת יום הכיפורים**, שאדם יודע מהי הפנימיות של היום הזה, שהוא ממלא את זה עם הרבה בקשות להקב"ה, וכן

עם וידויים - **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי מִתְוַדֶּה, אֲנִי מְבַקֵּשׁ מְחִילָה!'**.

מה הענין שדופקים על הלב בעת אמירת הוידוי? בפשטות, אומרים הפוסקים בטעם ההכאה על הלב, כי מי גרם לאדם לעשות איזה חטא? הלב, ועל־כן נותנים לו מכות - 'למה עשית לי דבר כזה?'... אבל צדיקים פירשו בצורה אחרת לגמרי: אדם מגיע לאיזה בית, הוא רוצה להיכנס, והוא מצלצל בפעמון - ולא עונים... יש אחד שיאמר: 'לא עונים, אני הולך'... **אבל אחד שיודע 'יש מישהו בפנים', אז הוא דופק ודופק שוב ושוב עד שיפתחו לו... הוא עקשן! הוא דופק!** כך פירשו הצדיקים את ענין הדפיקה על הלב: דופקים על הלב, כי לפעמים הלב סגור, וצריכים שייפתח הלב...

פעם **הרה"ק מרופשיץ זי"ע** ראה איזה אדם שהוא מכה על הלב - והוא הבין שזה לא עם רצינות אמיתית, אז הוא אמר לו: **'מה אתה דופק? אף אחד לא בבית'**... אבל אנחנו, שיש לנו ב"ה לב קדוש וטהור, כמו שדוד המלך מתפלל (תהלים נא, יב) **"לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹקִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי"**, עם כל זאת לפעמים לא שומעים... לא דופקים מספיק חזק... אין הכוונה שאדם צריך לתת מכות על ליבו... אלא זה ענין של **לעורר את הלב**, אדם הוא יָשֵׁן, ודופקים לו! לא צריכים לתת מכות... אבל מעוררים אותו!

וזה מה שאנחנו אומרים בפיוט **"וכל מאמינים"**, שהקב"ה הוא **'הַפּוֹתֵחַ שַׁעַר לְדוֹפְקֵי בִּתְשׁוּבָה' - 'לְדוֹפְקֵי בִּתְשׁוּבָה'** הוא הענין האמור - שאנחנו **'דופקים בתשובה'** על הלב.

והנה מוצאים בזה דבר מאד מעניין: כל הווידויים - הן 'אשמנו', והן 'על חטא' - כולם בנויים ומיוסדים עפ"י סדר האל"ף־בי"ת: א'שמנו, ב'גדנו, ג'זלנו וכו', וכן: על חטא שחטאנו לפניך בא'ונס וברצון וכו' הכל עפ"י האל"ף־בי"ת [בכל אות יש שני דברים שמזכירים], ובפשטות זה כמו שרואים בהרבה תפילות, שמסדרים אותם עפ"י סדר האל"ף־בי"ת, אבל יש בזה דבר עמוק מאד:

בליקו"מ, חלק א', סימן ד', מגלה רבינו ז"ל, שכשאדם עושה איזה חטא, ח"ו, בזה הוא מכניס את אותיות זה העוון בתוך העצמות שלו; רבינו נותן דוגמא**[ב]**: הפגם של עבודה זרה ח"ו, שכתוב (שמות כ, ב) "לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים", אותן אותיות של "לא יהיה לך" וגו' הן נופלין בתוך הקליפות, ונכנסים בתוך העצמות של האדם, ועושים צירופים לא טובים, עד שזה מפריע לעצמותיו של האדם, רחמנא ליצלן, כי אלו האותיות היו צריכים להיות קדושים וטהורים, ואדם עבר על זה, ובכך התקיים (יחזקאל לב, כז) **"וַתְּהִי עֲוֹנֹתָם עַל עַצְמוֹתָם"** - הצירופים של מילות האיסור הזה נחקקו בתוך העצמות, וזה איסורים, רחמנא ליצלן.

ב. כוונה גדולה יש בזה - מדוע רבינו נקט דוקא את הדוגמא הזאת, כי הענין של עבודה זרה הוא שורש מצוות לא תעשה, שאדם יזהר שלא יהיה "אלהים אחרים" אלא יזכה לאמונה ברורה וטהורה.

ממשיך רבינו לומר, שכשאדם זוכה לעשות תשובה ולהתוודות, עי"ז הוא מוציא את כל הצירופים הרעים מהעצמות שלו; ורבינו מביא שם את הפסוק (תהלים לח, ד) **"אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי"** - מפני החטא שחטא אין לו שלום בעצמותיו, הוא מרגיש ממש שאין לו ישוב-הדעת, ואח"כ - כשהוא זוכה לחזור בתשובה - אזי נעשה שלום בעצמותיו, שהוא מרגיש בריא...

ומעתה מובן מאד הענין של אמירת הווידויים דייקא עפ"י סדר האל"ף־בי"ת, כי הרי רבינו אומר שם, שע"י החטאים - האותיות נופלין בתוך הקליפות ושוברין את העצמות של האדם, והנה עכשיו אנחנו צריכים לחזור בתשובה ולהוציא את זה, והנה האדם לא יודע מה לעשות - אילו אותיות בדיוק נפלו בין הקליפות, ולכן אומר את הווידויים עפ"י סדר האל"ף־בי"ת, ובכך מוציא את כל האותיות כולן שחקוקות בעצמותיו ע"י עוונותיו...

בימי הבעש"ט הקדוש, היתה גזירה מאד מאד קשה, והבעש"ט הקדוש ראה זאת בשמים בעת תפילת יום כיפורים - והוא לא ידע איך להמתיק את זה, והוא היה מאד מאוים אז. והנה, בתוך ביהכנ"ס היה איזה נער יהודי שהיה רועה צאן - שלא ידע לקרוא... אבל את צורות האל"ף־בי"ת הוא אכן ידע.

[וזה המקום לעורר שוב את העניין הנחוץ הזה, שכשיש ילדים לפעמים שאינם יודעים לקרוא, ישנו חיוב על ההורים לדאוג למלמד פרטי שישב עם הילדים וילמדו קריאה! ואם יהיה מישהו רציני ומקצועי, בתוך חודש או חודשיים הילד ידע לקרוא מצוין! רק צריכים שההורים יהיה אכפת להם... הרבה ילדים מגיעים אליי בוכים: 'אני רוצה ברכה שאדע לקרוא'... איפה ההורים?!... הרי אתה יודע שיש לבן שלך קושי בקריאה, וכי אינך שומע אף-פעם איך הבן שלך קורא?! הוא לא יודע לקרוא... הוא כבר 'מזמן' היה צריך לדעת את זה... ובאמת יש ילדים שאינם תופסים את הקריאה כשאר בני גילם, וזה לא 'סוף העולם', לוקחים איזה בעל מקצוע בדבר - יש כאלו הן בגברים והן בנשים - ואם רציניים בזה, ועושים בכל יום או יומיים שיעור, אזי בתוך חודשיים הילד כבר יודע את הקריאה... רק צריכים שכל בשביל שאדם יבין את זה ויקיים את זה!].

והנה, היה זה בשעת תפילת נעילה, ואותו הנער ראה איזו התעוררות גדולה היתה בביהכנ"ס [בכל בתי הכנסיות בעם ישראל ישנה התעוררות גדולה מאד בעת תפילת נעילה], והוא התפעל מזה מאד - רק שהוא לא ידע איך לקרוא, ולא הבין מה כולם קוראים וצועקים... ואז הוא פתח ואמר: **"רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ לִקְרֹא, אֲבָל אֲנִי יוֹדֵעַ אֶת אוֹתִיּוֹת הָאָל"ף־בֵּי"ת; אֲנִי אַגִּיד עַכְשָׁו אֶת הָאָל"ף־בֵּי"ת, וְאַתָּה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תַּעֲשֶׂה מִזֶּה אֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁצְּרִיכִים לַעֲשׂוֹת!"**... ואז הוא התחיל לצעוק: **"אָל"ף! בֵּי"ת! גִּימֶ"ל! דָּל"ת!"**... - כך את כל האותיות... ענה ואמר הבעש"ט הקדוש: **'הנער הזה**

המתיק וביטל את כל הגזירות!'...

וזה מקושר אל הסיפור של הבעש"ט הקדוש כשהיה בדרך לארץ ישראל, ונשברה הספינה, והיה על החוף, והקניבלים כבר רצו לעשות מהם 'סעודה'... ור' הערש סופר היה עמו, ואמר: **'רבי, תעשו משהו! תעשו אילו כוונות, תפעלו איזו המתקה!'**... וענה ואמר הבעש"ט: **'אני לא זוכר כלום'...[ג]** והוסיף ופנה לר' הערש סופר: 'אולי אתה זוכר משהו?' ענה ר' הערש סופר: 'אני ג"כ לא זוכר כלום, אבל את אותיות האל"ף־בי"ת אני עדיין זוכר'... - **'תגיד את האל"ף־בי"ת!'**, פקד עליו הבעש"ט הקדוש, ואכן הוא התחיל להגיד **"אָלֶ"ף, בֵּי"ת, גִימֶ"ל"**, ובכל אות שהוא אמר - חזרו המוחין לבעש"ט הקדוש, והמתיק את הדינים, ואכן פתאום הגיעו פרשים - או שהגיעה איזו אנייה - והם ניצלו ממוות לחיים...

הרי רואים בפירוש, שבתוך אותיות האל"ף־בי"ת מונח הכל! והנה, אנחנו לא יודעים בדיוק איך לצרף זאת, וזה ענין הווידויים של יום כיפורים - "א'שמנו, ב'גדנו" וכו', עוברים על כל האותיות, ובכך 'מכסים' את כל אותיות האל"ף-בי"ת - הן ב"א'שמנו, ב'גדנו", והן ב"על חטא", שמזכירים את כל אותיות האל"ף-בי"ת, וממילא הקב"ה, כביכול, יצרף את הכל... כי מה אנחנו יודעים אילו אותיות הכנסנו בתוך הקליפות? אנחנו לא יודעים... אבל ע"י שאנחנו עושים וידוי עפ"י האל"ף-בי"ת, אז לא שכחנו אף אות אחת, את כל האותיות כולן אנחנו מזכירים, וזה כמו אותו נער הרועה שהוא אומר את האותיות - **"הֵנֵּה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אָ'שַׁמְנוּ בָּ'גַּדְנוּ גָּ'זָלְנוּ"**, וזה כבר ממתיק את הכל...

אלו התפילות הקדושות של יום הכיפורים, שאדם צריך לדעת שהכל מתוך שמחה, וכמו הלשון של תנא דבי אליהו הנ"ל, ואומר הפסוק: **"כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ"**, ופירשו צדיקים: דייקא **"מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם"** - בגלל שהיו חטאים, אזי **"תִּטְהָרוּ"**! וכמו שאמרנו לעיל - שחשיבותו הגדולה של יום כיפורים הוא מחמת שעכשיו הוא הזמן שמהפכים את החטאים לזכויות!

ובזה פירשו צדיקים את מה שאומרים: **'אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ לְזִכָּיוֹת'**; מהו **"זָכְרֵנוּ לְזִכָּיוֹת"**? אם עשה מצוות - יש לו זכויות, ואם לא - אז לא, ומהו א"כ הפירוש של **"זָכְרֵנוּ לְזִכָּיוֹת"**? אך עפ"י האמור זהו הפירוש: **"זָכְרֵנוּ"** היינו שעתה אחזור בתשובה, ועי"ז כל העוונות שנעשנו ייהפכו **"לְזִכָּיוֹת"**...

זה הפירוש של **"מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם - לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ"**, דייקא מכל החטאים האלו - **"מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם"**, עתה **"לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ"**... וזהו הפסוק שהכהן הגדול הזכיר שלוש פעמים בסדר עבודתו, ואזי "והכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו

ג. שזה מה שאמר רבינו (ליקו"מ ח"ב סי' מח): 'ומה עשה הבעש"ט זצ"ל על הים' וכו'.

שומעים" את שם הוי"ה שבפסוק זה - כשהיה אומר את אלו המילים: "**לִפְנֵי ה'**" - כולם נפלו על פניהם, וכשכולם נפלו 'כורעים' הוא סיים את הפסוק: "**תִּטְהָרוּ**" - שזו הטהרה, וענו אמן.

נמצא אפוא, שכשיש לאדם את הגישה הנכונה ליום הכיפורים - הכל הולך לו בצורה אחרת לגמרי, הוא כבר לא מתבלבל - 'תשעה באב... יום כיפורים'... אלא הוא יודע שיום כיפורים הוא יום שמחה, ואכן ישנו קשר ביניהם, כי בתשעה באב אנחנו מחכים על בנין ביהמ"ק, וביוה"כ מתקיים "**והכהנים והעם העומדים בעזרה**" - שאדם יידמה לעצמו כאילו הוא ממש '**עומד בעזרה**' של ביהמ"ק! אמנם הוא קצת חלוש, אבל עכשיו הוא '**עומד בעזרה**' והוא רואה ושומע את הכל...

הגמרא אומרת, שבגלל שהיו כמה וכמה עבודות ביום כיפורים, מי שהיה בעבודה זו - לא היה יכול להיות בעבודה אחרת, כי היו כמה עבודות בכמה מקומות שונים [שחיטת כל הקרבנות, וההזיה, ושריפת השעירים וכו', לא יכולים להיות בכל מקום], אבל כל אחד היה כפי עניינו - שהוא התחבר לאיזו עבודה מסוימת של יוה"כ, לדעת ש'הנה אני עכשיו בביהמ"ק! בירושלים!'... איזו עבודה נוראה של הכהן ביום הכיפורים - שהוא נכנס 'לִפְנֵי וְלִפְנִים' יום אחד בשנה, וכלשון הפסוק הנ"ל: "**יָמִים יֻצָּרוּ**" - הקב"ה יצר את כל ימות השנה, אבל "**וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם**" - יש לו יום אחד מיוחד, יום הכיפורים, שהוא הזמן היחיד שהיה אפשר להיכנס לקדש הקדשים [בשאר ימות השנה היה אסור כלל וכלל], והכהן היה נכנס עם הקטורת בתוך המחתה, והוא מדליק את זה בפנים [הצדוקים הדליקו את זה בחוץ, ואלו שעשו ככה - ה' ישמור], ושם שם את הגחלים, ואת זה שם על הארון - כשהיה ארון, ואח"כ - על אבן שתיה, וזה עולה למקום שעולה...

ובליקו"מ ח"א סי' כ"ד, מסביר רבינו את הסוד של הקטורת, שהוא סוד גדול מאד, ובעיקר אומר רבינו שם בדברי הפסוק (משלי כז, ט) "**שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב**" - שקטורת זה ענין של שמחה, שזה מקושר לכל מה שאנחנו מדברים, שיוה"כ הוא יום אחד בשנה, שאין אין שמחה כשמחתו!

הבה ונזכיר לעצמנו דברי התיקוני זוהר [ואולי עי"ז נוכל להבין איזהו רמז לשמחת יוה"כ], ש'**יום כיפורים**' הוא כ'**פורים**' - כמו יום **פורים**, דהיינו שיש ביניהם קשר אחד...

בסוף פרשת תצוה, כשמדובר מהכפרה של יום הכיפורים, כשאהרן הכהן היה מַזֶּה על מזבח הנחושת[ד], אומר הפסוק (שמות ל, י): "**וְכִפֶּר אַהֲרֹן עַל**

ד. זו היתה הפעם היחידה שהיו מזים על מזבח הנחושת, דהנה בביהמ"ק יש שתי מזבחות: יש את מזבח הנחושת, שהוא מחוץ מההיכל, ועליו מקריבים את הקרבנות, ויש את המזבח הפנימי - מזבח הקטורת, שהוא לפנים מן ההיכל, ועליו מקטירים את הקטורת בכל יום. על אף-פעם לא שמים דם, אלא רק מקטירים עליו קטורת, ועל מזבח החיצון

קַרְנֹתָיו אַחַת בַּשָּׁנָה מִדַּם חַטַּאת הַכִּפֻּרִים" - רק פעם אחת בשנה, והפסוק מוסיף ואומר: **"אַחַת בַּשָּׁנָה יְכַפֵּר עָלָיו לְדֹרֹתֵיכֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַה'"**; כתוב פעמיים בפסוק **"אַחַת בַּשָּׁנָה"**, מה הסוד בזה? זהו מה שמובא בדברי התיקוני זוהר, ש'יום כיפורים' זה כ'פורים - כמו פורים, ומה הלימוד בזה? **שמחת יום הכיפורים!**

הרי את השמחה של פורים - לא צריכים להסביר לנו... כולנו יודעים מהי השמחה של פורים - שכולם שותים ורוקדים ושמחים מאד וכו', את זה כולנו יודעים... אבל להשוות את זה ל'יום הכיפורים'?... הלא תמיד תולים את הקטן בגדול... ומהו שאומר התיקוני זוהר: יום כיפורים הוא 'כ'פורים? אבל זהו כל הסוד - העניין של השמחה, שאדם ידע שיום כיפורים הוא יום של שמחה, ואיך אדם יפספס את כל הסוד הזה של יום כיפורים?...

והרמז הוא כאן בדברי הפסוק, שכתוב פעמיים **"אַחַת בַּשָּׁנָה"** - **"וְכִפֶּר אַהֲרֹן עַל קַרְנֹתָיו 'אַחַת בַּשָּׁנָה' מִדַּם חַטַּאת הַכִּפֻּרִים 'אַחַת בַּשָּׁנָה' יְכַפֵּר עָלָיו לְדֹרֹתֵיכֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַה'"**; שזה סובב על **יום כיפורים** ועל **יום פורים**.

והנה, לפני פורים אנחנו מעוררים את זה ג"כ, כדי שאנחנו נזכור שיום פורים הוא כמו יום כיפור, אבל עכשיו, שאנחנו לפני יום כיפור, הרי צריכים להזכיר לעצמנו שזה כמו יום פורים, שזה כל העניין של הקטורת, שהכהן הגדול נכנס 'לִפְנֵי וְלִפְנִים' עם הקטורת, ורבינו מסביר שם בתורה כ"ד, שע"י השמחה הזאת מעלים את כל העולמות כולם, ומגיעים אל המקום הכי גבוה וכו' - כמובא שם, זה ע"י שמחה, שזה שמחת יוה"כ!

אלו הם הימים הקדושים שבהם אנו נמצאים - היום התחלנו יום קדוש: **'שלוש עשרה מידות'**, כך מכונה היום הזה, כי אומרים בסליחות את הי"ג מידות [ואכן, בכל סליחות אומרים י"ג מידות, אבל בסליחות אלו אומרים 'סליחה' מיוחדת של י"ג מידות], שזו הכנה ל**ערב יום כיפורים** - שבו המצוה לאכול [ויש סליחות קטנות מאד לערב יו"כ, כי עיקר המצוה היא לאכול!], שזה ענין של 'צמצום', כי לפני שנכנסים לתוך הקדושה העליונה - צריכים את הצמצום הקדוש - **לאכול** [כך ר' נתן מסביר את העניין הזה], ואח"כ מגיעים אל **יום הכיפורים**, שאז עולים למעלה מן המקום ולמעלה מן הזמן - כדוגמת מלאכים, **ואם אתה כמו מלאך - תנצל את זה בתפילות, בלימוד התורה - תזכה ל'יום קבלת התורה', וכן תזכור שזה מחילת עוונות - הקב"ה מכפר לנו על הכל "ומעביר אשמותינו בכל שנה ושנה", ואנחנו צריכים רק אמונה - להאמין בזה! אמנם עשינו הרבה, אבל הקב"ה מוחל את**

- שעליו מקריבים את הקרבנות - היו מזין את הדם, אבל ביום אחד בשנה - יום הכיפורים - היו שמים את כל הדמים של השעירים וכו' ג"כ על המזבח הפנימי.

הכל! ואדרבה, אומר הפסוק: "בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא נְאֻם ה' יְבֻקַּשׁ אֶת עֲוֹן יִשְׂרָאֵל" - יבקשו עוד עוד, כדי שיהיו עוד זכויות!

הקב"ה יעזור, שנזכה לקבל על עצמנו בעזרת ה' את **קדושת יום הכיפורים**, ונפעל שנה טובה ומתוקה, שנה של ישועות ורחמים לכל עם ישראל, שנה ש'תדבר עמים תחתינו' - כל אומות העולם וכל שונאי ישראל תהא להם מפלה גמורה, כל מזימותם הרעות יפלו עליהם, הכל יתפוצץ בפניהם! עם ישראל יינצלו ויעלו מעלה מעלה, ונזכה לגילוי שכינה בעזרת ה' יתברך לכל העולם כולו, ותהא שנת גאולה וישועה!